

Zahtjev za davanje saglasnosti za isplatu jednokratne naknade članovima Radne grupe za izradu Programa ekonomskih reformi Crne Gore za period 2026-2028. godina

1. Hronologija aktivnosti na izradi dokumenta

Dokument predstavlja osnovu za dijalog zemlje sa državama članicama i institucijama EU o makroekonomskim i fiskalnim pitanjima. **Program ekonomskih reformi** je najvažniji dokument u ispunjavanju ekonomskih kriterijuma u pristupnim pregovorima. S jedne strane, on predstavlja instrument za planiranje ekonomske politike zemlje i upravljanje reformama, koje imaju za cilj održavanje makroekonomske stabilnosti, jačanje međunarodne konkurentnosti i poboljšanje uslova za inkluzivni rast. S druge strane, Program ekonomskih reformi je osnovni element pristupa „fundamentalno kao prvo“ („fundamental first“) u okviru pregovora Crne Gore o pristupanju EU, posebno u oblasti ispunjavanja kopenhaških ekonomskih kriterijuma.

Dokument se sastoji iz dva ključna poglavlja: **(1) makroekonomski okvir** i **(2) fiskalni okvir**.

Makroekonomski okvir sadrži srednjoročne makroekonomske projekcije (BDP, inflacija, platni bilans) koje su predstavljene kroz sljedeća potpoglavlja:

- Najnovija ekonomska kretanja (Bruto domaći proizvod, Inflacija, Zaposlenost i zarade, Kreditna aktivnost banaka, Finansijski sektor, Eksterni sektor- Tekući račun, Finansijski račun, Međunarodna investiciona pozicija);
- Srednjoročni makroekonomski scenario i rizici (Osnovni makroekonomski scenario i rizici za ostvarenje, Potencijalni rast, Eksterni sektor i njegova srednjoročna održivost, Makroekonomski scenario nižeg rasta).

Poglavlje o fiskalnom okviru zasniva se na srednjoročnom fiskalnom okviru i budžetskim planovima za tri godine, i to:

- Strategija politike i srednjoročni ciljevi;
- Izvršenje budžeta u 2024. godini;
- Budžetski planovi za 2025. godinu;
- Srednjoročni budžetski izgledi;
- Strukturni bilans (ciklična komponenta deficita, jednokratne i privremene mjere, fiskalni stav);
- Nivoi i trendovi zaduživanja, analiza operacija “ispod crte” i prilagođavanja tokova i stanja;
- Analiza osjetljivosti i poređenje s prethodnim programom;
- Kvalitet javnih finansija;
- Fiskalno upravljanje i budžetski okvir;
- Održivost javnih finansija.

Pored navedenog, a u cilju dosljednosti između Reformske agende i Programa ekonomskih reformi, **sastavni dio dokumenta je posebno poglavlje o usklađenosti Reformske agende sa makro-fiskalnim okvirom.**

Proces pripreme PER-a za period 2026-2028. otpočeo je u oktobru 2025. godine kada je Vlada usvojila informaciju o pripremi ovog programa.

Proces izrade PER-a, shodno smjernicama Evropske komisije, mora da bude zajednički između Vlade i ostalih zainteresovanih strana. U tom cilju, **javna rasprava je sprovedena u periodu od 02. do 22. decembra 2025. godine.** Nacrt programa je bio na raspolaganju predstavnicima medija i široj javnosti na internet stranici Vlade: <https://www.gov.me/clanak/javna-rasprava-o-nacrtu-programa-ekonomskih-reformi-crne-gore-2026-2028-rasprava-ce-trajati-do-22-decembra-2025-godine> .

Okrugli sto u okviru javne rasprave Nacrta programa ekonomskih reformi održan je 16. decembra 2025. godine, na kojem su prisustvovali predstavnici Unije poslodavaca Crne Gore, Unije slobodnih sindikata, Američke privredne komore, Glavnog grada Podgorice, opštine Bijelo Polje, međunarodnih organizacija i druga zainteresovana javnost.

Nakon dobijanja svih predloga i sugestija tokom konsultativnog procesa, i na osnovu istog, unapređenja teksta PER-a 2026-2028, dokument je finalizovan.

2. Makroekonomski okvir

Crna Gora je u prethodnom periodu zadržala stabilne stope ekonomskog rasta, koje nadmašuju evropski prosjek, uprkos brojnim izazovima prisutnim na globalnoj sceni, uključujući pojačane trgovinske tenzije, geopolitičke nesigurnosti, uporne inflatorne pritiske i klimatske rizike. Makroekonomske projekcije za naredni srednjoročni period bazirane su na aktuelnim privrednim trendovima i nastavku zdrave i uravnotežene dinamike rasta, zasnovane na snažnoj domaćoj tražnji, daljem jačanju tržišta rada i rastu investicija u ključnim sektorima domaće privrede.

Tokom 2025. godine, u sektoru turizma je zabilježen rast broja dolazaka turista u kolektivnom smještaju od 4,5%, kao i rast prihoda od turizma od 1,3% na godišnjem nivou. Sektorski indikatori, uključujući sektore trgovine, građevinarstva i saobraćaja bilježe pozitivna kretanja, sa izuzetkom industrijske proizvodnje koja bilježi pad, pod uticajem ekološke rekonstrukcije Termoelektrane Pljevlja i posljedično niže proizvodnje električne energije. Tržište rada nastavlja da pokazuje izuzetno snažne performanse, sa rastom zaposlenosti, povećanjem prosječnih neto zarada i kontinuiranim i značajnim smanjenjem stope nezaposlenosti. Bankarski sektor takođe karakterišu povoljni parametri – snažan porast novoodobrenih kredita (27,1% na godišnjem nivou u prvih deset mjeseci) i rasta ukupnih depozita (6,9% na godišnjem nivou), uz postepeni pad kamatnih stopa. Spoljnotrgovinska pozicija Crne Gore i dalje odražava slične trendove trgovinskog deficita kao u prethodnom periodu, što je rezultat smanjenog izvoza roba u 2025. godini i rasta uvoza, prvenstveno podstaknutog snažnom domaćom potražnjom. Inflacija je u 2025. zabilježila blagi rast u odnosu na prethodnu godinu, ali ostaje stabilna na nivou od 3,9% u prvih deset mjeseci, uz očekivano dalje smanjenje i stabilizaciju u srednjoročnom periodu. Priliv stranih direktnih investicija u prvih devet mjeseci bilježi vrijednost od preko 700 mil.€ i godišnji rast od 6,6% u odnosu na 2024. godinu. **Na osnovu svih navedenih makroekonomskih kretanja, prognozirani rast crnogorske ekonomije u 2025. godini iznosi 3,3%.**

Prema preliminarnim projekcijama Ministarstva finansija, crnogorska ekonomija će u srednjem roku ostvariti prosječan godišnji rast od 3,2%, odnosno po godinama 3,2% u 2026, 3,1% i 3,2% u 2027. i 2028. godini. Uzimajući u obzir stopu ekonomskog rasta u 2024. godini

u kontekstu složenog evropskog i globalnog ambijenta, prognoze za naredni period oslanjaju se na nastavak trenda rasta potrošnje, održavanja stabilne i opadajuće stope inflacije, intenziviranje investicionog ciklusa i dosljedno sprovođenje politika usmjerenih na ekonomsku konvergenciju ka prosjeku EU. Period 2025-2028. godine takođe će karakterisati i intenzivni investicioni ciklus kroz ulaganja kako kroz Kapitalni budžet tako i kroz grantove obezbijedene od strane Evropske unije, od kojih su najznačajniji za izgradnju druge dionice Autoputa i rekonstrukciju željezničke infrastrukture. Uporedo, kroz Plan rasta za Zapadni Balkan, Crnoj Gori će na raspolaganju biti 383,5 mil. € u periodu 2025-2028. godine za sprovođenje strukturnih reformi i ulaganje u infrastrukturu.

U narednim godinama, očekuje se da će glavni oslonac rasta u srednjem roku biti domaća tražnja, sa projektovanim realnim rastom od 5,2% u 2025. godini i 2,8% prosječno godišnje u srednjem roku. Privatna potrošnja zadržaće snažan zamah zahvaljujući rastu zaposlenosti, zarada i povoljnoj kreditnoj aktivnosti. Nakon ostvarenog rasta privatne potrošnje od 10,5% u 2024. godini, zahvaljujući reformama poreske i fiskalne politike i mjerama povećanja minimalne i prosječne zarade i minimalne penzije koje su povećale kupovnu moć stanovništva, projektuje se rast privatne potrošnje od 5,7% u 2025. godini i stabilan prosječni godišnji rast od 2,4% u periodu 2026-2028. Istovremeno, visoka stopa rasta novoodobrenih kredita i kontinuirani priliv doznaka iz inostranstva nastaviće da podržavaju domaću potrošnju. Projekcije javne potrošnje, zasnovane na visokoj tekućoj budžetskoj potrošnji i ulaganjima iz kapitalnog budžeta, ukazuju na prosječan godišnji rast potrošnje države od 2,2% u srednjem roku. Srednjoročni ekonomski rast dodatno je podržan sprovođenjem Reformske agende, koja obuhvata ključne mjere u oblastima unaprjeđenja poslovnog ambijenta, tržišta rada i ljudskog kapitala, kao i digitalne i zelene tranzicije, u skladu s prioritetima definisanim u Planu rasta Evropske unije, koji kroz dostupne finansijske instrumente pruža snažan podsticaj sprovođenju reformi i unaprjeđenju ukupne ekonomske otpornosti Crne Gore.

U pogledu cjenovne stabilnosti, nakon očekivane prosječne stope inflacije od 3,8% u 2025. godini, projektovan je jasan silazni trend koji stopu inflacije na kraju projektovanog horizonta dovodi do 2,0%. Na osnovu ublažavanja inflatornih pritisaka koji su bili prisutni na evropskom i globalnom nivou, inflacija u Crnoj Gori će, prema makroekonomskim prognozama, prosječno iznositi 2,5% u narednom trogodišnjem periodu.

Tržište rada pratiće rast ekonomije, uz prosječan rast zaposlenosti od oko 2% godišnje. Zahvaljujući politikama i programima zapošljavanja koji su doprinijeli većoj inkluzivnosti na tržištu rada, stopa nezaposlenosti je smanjena bržom dinamikom od očekivane tokom 2024. i 2025. godine, pri čemu se očekuje nastavak ovog trenda i stopa nezaposlenosti na nivou od 8,1% na kraju projektovanog perioda, odnosno u 2028. godini. Istovremeno, nakon snažnog rasta zarada u 2024, odnosno 2025. godini, shodno reformama, očekuje se nastavak umjerenog rasta zarada u narednom periodu, što će, u kombinaciji sa opadajućom inflacijom, dovesti do očekivanog rasta realnih primanja i životnog standarda.

Projektuje se da će u periodu 2026-2028, na bazi relevantnih investicionih planova u oblasti turizma, obnovljivih izvora i energetske efikasnosti, doći do rasta ulaganja i investicione aktivnosti, rezultirajući neto stranim direktnim investicijama koje će iznositi oko 6,3% BDP-a. Novi instrument u ubrzanju konvergencije ka evropskom razvojnom prosjeku, Plan rasta EU, obezbijediće dodatna finansijska sredstva za finansiranje kapitalnih projekata i planiranih strukturnih reformi u ekonomiji, što će, posljedično, imati dodatni pozitivan uticaj na intenziviranje investicione aktivnosti. Investicije u osnovna sredstva će predstavljati važan

faktor ekonomskog rasta u srednjem roku, sa projektovanim rastom od oko 6% prosječno godišnje i doprinosom BDP-u od 1,2 procentna poena u svakoj godini srednjeg roka.

Prospekti srednjoročnog ekonomskog rasta podržani su strateškim prioritetom zatvaranja svih pregovaračkih poglavlja do kraja 2026. godine, kako bi Crna Gora postala punopravna članica Evropske unije 2028. godine. Poseban naglasak stavljen je na društveno-ekonomske i temeljne reforme u okviru Reformske agende i Plana rasta EU, koji intenzivno doprinose podsticanju rasta i bržoj konvergenciji ka Evropskoj uniji. Crna Gora ostaje čvrsto posvećena unaprjeđenju ekonomskog okvira i jačanju institucionalne stabilnosti, sa krajnjim ciljem stvaranja boljih uslova za građane i privredu i jačanja stabilnosti i konkurentnosti domaće ekonomije.

Makroekonomske prognoze 2026-2028. imaju sljedeće komponente sa potrošne strane:

- Dinamiku rasta ekonomije Crne Gore u srednjem roku, dominantno će opredijeliti snažna domaća potražnja (uticaj 3,5 p.p), sa privatnom potrošnjom (uticaj 1,9 p.p) i investicijama (uticaj 1,2 p.p) kao pokretačima privredne aktivnosti. Lična potrošnja domaćinstava biće dominantno podstaknuta rastom zaposlenosti i zarada, kreditne aktivnosti i doznaka iz inostranstva. Nakon projektovanog rasta od 5,7% u 2025. godini, privatna potrošnja će zadržati stabilan rast od oko 2,4% u narednom srednjoročnom periodu, dok je za potrošnju države projektovan prosječan godišnji rast od 2,2%, usljed visoke tekuće potrošnje i planiranih kapitalnih ulaganja finansiranih iz javnih izvora. Rast investicija temelji se na dvostrukim osnovama – finansijskoj podršci Plana rasta EU, koji obezbjeđuje finansijska sredstva za realizaciju kapitalnih projekata i sprovođenje strukturnih reformi, i strateškim ulaganjima u prioritetne sektore. Ulaganja u infrastrukturu, kao i investicioni planovi u sektorima turizma, energetike, digitalizacije, obrazovanja i zdravstva, u skladu sa srednjoročnim makroekonomskim okvirom, očekuje se da će ostvariti prosječnu godišnju stopu rasta investicija od oko 6%.
- Neto izvoz će imati marginalni negativni efekat na privredni rast u narednim godinama, zbog rasta uvoza za potrebe lične i investicione potrošnje. Međutim, na kraju projektovanog horizonta, odnosno u 2028. godini, očekuje se da će se ovaj trend preokrenuti, pri čemu će neto izvoz imati blagi pozitivan efekat na ekonomski rast (0,1 p.p). U skladu sa povećanjem potrošnje i investicija, očekuje se rast uvoza od 3,1% godišnje u periodu 2026-2028, uz istovremeni rast izvoza od prosječno 4,0%. Izvoz će biti vođen daljim rastom prihoda u turizmu i oporavkom izvoza roba kroz povećanje izvoza električne energije.

Tabela 1: Crna Gora: Makroekonomske projekcije 2025-2028, osnovni scenarij

CG: Makroekonomske projekcije, 2025-2028 - Osnovni scenarij					
	2024	2025	2026	2027	2028
Nominalni BDP u mil.€	7644.5	8124.7	8564.6	8973.5	9389.5
Nominalni rast	8.1	6.3	5.4	4.8	4.6
Realni rast	3.2	3.3	3.2	3.1	3.2
Inflacija (prosjeak)	3.3	3.8	2.9	2.5	2.0

Deficit tekućeg računa, % BDP	-16.5	-17.8	-17.1	-16.0	-14.6
	(realne stope rasta u %)				
Realni rast BDP-a	3.2	3.3	3.2	3.1	3.2
Domaća tražnja	7.6	5.2	3.3	2.7	2.6
Potrošnja domaćinstava	10.5	5.7	2.9	2.3	2.1
Potrošnja države	3.0	2.7	2.5	2.5	1.5
Bruto investicije u osnovna sredstva	10.2	7.0	6.0	5.0	6.0
Izvoz roba i usluga	-4.0	-0.8	3.1	3.9	5.2
Uvoz roba i usluga	5.7	4.1	3.2	2.8	3.3
	rast u procentima ako nije naznačeno drugačije				
Makroekonomski indikatori:					
Rast zaposlenosti	1.5	2.6	2.1	2.0	1.7
Rast zarada (bruto)	9.7	8.0	4.0	4.0	5.0
Stopa nezaposlenosti (ARS)	11.5	10.5	9.8	9.0	8.1
Neto SDI, %BDP	6.4	6.8	6.4	6.1	6.4
Novoodobreni krediti	23.4	20.0	5.0	5.0	6.0

Izvor: Projekcije Ministarstva finansija

Makroekonomski indikatori:

- Prema projekcijama, stopa inflacije će se u narednom srednjoročnom periodu smanjiti sa 3,8% u 2025. godini, na nivo od 2,0% na kraju projektovanog perioda (2028), što je istovremeno na nivou targetirane inflacije Evropske centralne banke (ECB) za Eurozonu;
- Zaposlenost će u periodu 2026-2028 bilježiti umjeren i održiv rast, uz prosječnu godišnju stopu od oko 2%. Stopa nezaposlenosti će se prema projekcijama, spustiti na prosječno 8,1% u 2028. godini (prema Anketi o radnoj snazi);
- Učešće neto stranih direktnih investicija (neto SDI) projektovano je na oko 6,3% BDP-a u periodu 2026-2028;
- Kao rezultat predviđene dinamike uvoza i izvoza, deficit tekućeg računa platnog bilansa će se spustiti sa procijenjenih 17,8% BDP-a u 2025, na 14,6% BDP-a u 2028. godini, uz povećanje suficita na računima usluga, kao i primarnog i sekundarnog dohotka.

Gledajući sa proizvodne strane, rast crnogorske ekonomije u srednjem roku će dominantno opredjeljivati sektori turizma, građevinarstva, uz dalji oporavak i rast poljoprivredne proizvodnje. Uslužne djelatnosti kao dominantne u ekonomiji, tokom 2025. godine bilježe snažan porast, pa se očekuje njihov dalji rast u srednjem roku, a naročito kada je u pitanju rast saobraćaja i trgovine.

3. Fiskalni okvir

Cilj fiskalne politike tokom mandata 44. Vlade Crne Gore jeste dalja implementacija predvidive i podsticajne fiskalne strategije koja će dodatno olakšati privlačnost države kao investicione destinacije i u skladu sa kojom će se realizovati dalje aktivnosti na unaprjeđenju konkurentnosti privrede i poslovnog ambijenta. Fokus je na obezbjeđenju novih i diverzifikovanih izvora ekonomskog rasta, otvaranju radnih mjesta i bržoj konvergenciji ka razvojnom prosjeku EU.

U tom kontekstu, sve planirane mjere fiskalne politike u srednjem roku usmjerene su na poboljšanje poslovnog okruženja i jačanje konkurentnosti privrede, kao i na unaprjeđenje životnog standarda građana, uz dosljedno očuvanje makroekonomske i fiskalne stabilnosti. Osim toga, Crna Gora će do kraja 2026. godine zatvoriti sva pregovaračka poglavlja, što nedvosmisleno stavlja akcenat na kvalitet i uspješnost kvaliteta reformi u narednom periodu.

U skladu sa fiskalnim okvirom za period 2026–2028. godine, projektovani javni prihodi kreću se od 3.506,1 miliona € (40.9% BDP-a) u 2026. godini do 3.727 miliona € (39.7% BDP-a) u 2028. godini. Očekivani rast javnih prihoda rezultat je povećane potrošnje, jačanja ekonomske aktivnosti i smanjenja obima sive ekonomije. Ovi trendovi su dodatno podstaknuti rastom minimalne i prosječne zarade, uvođenjem treće stope poreza na dodatu vrijednost od 15%, kao i proširenjem poreske baze na nove proizvode, uključujući negazirana pića sa dodatkom šećera i “mirna” vina. Održivost javnih prihoda biće postignuta kombinacijom sveobuhvatnih fiskalnih reformi i stabilnog, povoljnog makroekonomskog okruženja.

U narednom srednjoročnom periodu, Crna Gora će nastaviti sa sprovođenjem mjera iz Fiskalne strategije, fokusirajući se na: dalje jačanje kontrole i racionalizaciju javne potrošnje; unaprjeđenje naplate prihoda kroz modernizaciju poreske administracije i borbu protiv neformalne ekonomije; pažljivo upravljanje i refinansiranje javnog duga; davanje prioriteta kapitalnim investicijama u projekte koji podstiču rast; kao i dalju konsolidaciju fiskalne discipline, koja je već značajno unaprijeđena u odnosu na period prije velikih poreskih reformi. Dosljedna implementacija sprovedenih reformi pruža snažnu osnovu za održavanje budžetskog deficita unutar granica utvrđenih budžetom, uz očuvanje stabilnosti i povjerenja građana i investitora. Poreska uprava će u potpunosti preći na novi Integrisani sistem upravljanja prihodima od 2026. godine, zamjenjujući sve zastarjele informacione sisteme, čime će se olakšati usklađivanje i povećati dobrovoljna poreska usklađenost. Ovo je značajan korak ka smanjenju poslovnih barijera i povećanju transparentnosti naplate budžetskih prihoda.

Primarna osnova za planiranje Budžeta za 2026. uključuje:

- Projekcije makroekonomskih indikatora koji utiču na kretanje budžetskih prihoda, zasnovane na osnovnom makroekonomskom scenariju;
- Postojeća zakonska rješenja, uključujući poresko zakonodavstvo i regulativu u vezi sa javnim finansijama;
- Mjere poreske politike usmjerene na unaprjeđenje naplate prihoda i obezbjeđivanje fiskalne održivosti.

Dinamične stope ekonomskog rasta doprinose rastu javnih prihoda, ali u uslovima snažnog rasta mandatornih rashoda, fiskalna disciplina ostaje ključna za balansiranje javnih finansija. U tom cilju, novom fiskalnom strategijom Vlade definisane su mjere poreske politike, politike

rashoda i strukturne reforme koje treba da doprinesu ubrzanju ekonomskog rasta i jačanju otpornosti crnogorske ekonomije.

Stabilnost i dugoročna održivost javnih finansija u najvećoj mjeri determinišu poreska politika i politika upravljanja javnom potrošnjom.

Glavne karakteristike fiskalne politike u srednjem roku biće:

- nastavak smanjenja poreskog opterećenja na rad;
- sprovođenje programa za smanjenje „sive ekonomije“ i jačanje fer tržišne utakmice;
- reforma poreske i carinske administracije;
- efikasnija strategija smanjenja poreskog duga;
- usklađivanje akcizne politike sa EU direktivama u cilju oporezivanja proizvoda štetnih po zdravlje;
- uvođenje treće stope poreza na dodatu vrijednosti radi ujednačavanja PDV-a u turističkoj djelatnosti.

Shodno fiskalnom okviru, izvorni prihodi budžeta u periodu 2026–2028. godine prate pozitivan trend, krećući se od 3.084,4 mil. € u 2026. do 3.281,8 mil. € u 2028. godini, što predstavlja stabilan nivo od oko 35–36% BDP-a. Stabilnost prihoda obezbjeđuje se kroz implementaciju novih mjera poreske politike i unapređenje poslovnog ambijenta.

Na drugoj strani, budžetski rashodi centralnog nivoa kreću se uzlaznom putanjom, od 3.362,8 mil. € u 2026. do 3.543,5 mil. € u 2028. godini. Nominalni rast rashoda u narednom trogodišnjem periodu prevashodno je uslovljen:

- rastom izdvajanja za kapitalne projekte (autoput, željeznica, zdravstvo, obrazovanje);
- rastom transfera za socijalnu zaštitu (usklađivanje penzija i socijalnih davanja sa rastom zarada i inflacije);
- povećanjem izdvajanja za zdravstveni sistem i obrazovanje.

4. Procjena uticaja Plana rasta EU na makroekonomska i fiskalna kretanja

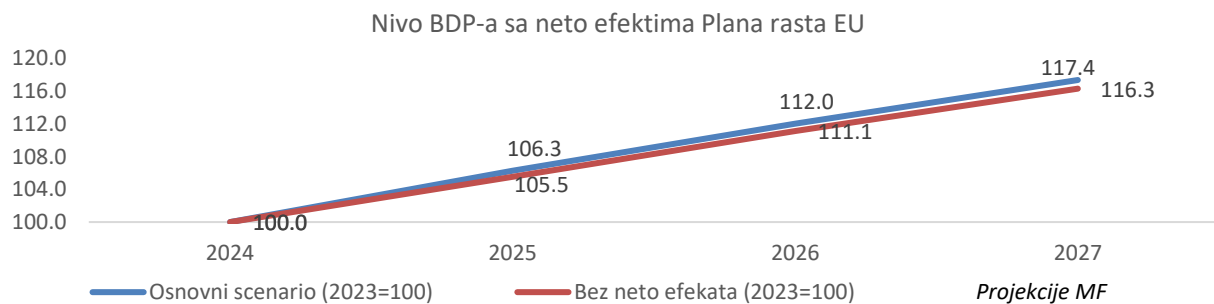
Budući da Plan rasta za Crnu Goru donosi konkretne ekonomske i finansijske benefite, koji se odnose na dostupne finansijske instrumente za finansiranje projekata i reformi koji doprinose jačanju ekonomskog rasta i poboljšanju poslovnog ambijenta, izvršena je procjena sprovođenja Plana rasta na makroekonomski i fiskalni okvir u srednjem roku.

Simulacija projekata izvršena je putem razvijenih alata i modela u Ministarstvu finansija, sa pretpostavkom visokog stepena apsorpcije raspoloživih finansijskih sredstava i spremnosti projekata i reformi. Očekivani neto efekat projekata predviđenih Plana rasta na realni BDP Crne Gore iznosi oko 0,9%, odnosno nivo domaćeg BDP-a krajem 2027. godine bio bi za 0,9% niži da nije došlo do realizacije ovih investicija. Dodatni pozitivni efekti uključuju rast privatne potrošnje za oko 0,7%, povećanje izvoznog sektora, naročito usluga, za oko 0,8% te povećanje uvoza zbog slabe proizvodne baze za oko 1%. Projekti će takođe imati pozitivan uticaj na tržište rada, s očekivanim rastom zaposlenosti od oko 0,4% do 2027. godine.

Grafički prikaz kretanja bruto domaćeg proizvoda u odnosu na početnu godinu (2023=100), sa i bez efekata investicija koje se finansiraju iz Plana rasta, dat je na grafiku 17.

Efekti i procjene modela daju aproksimativne simulacije, budući da je teško procijeniti efekte pojedinih reformi u kompleksnom makroekonomskom okviru, koje se ne mogu kvantifikovati ili koje se ne klasifikuju kao javna investicija. Takođe je moguće da multiplikativni efekti regulatornih mjera, ulaganja u obrazovanje i digitalizaciju, dovedu do jačanja produktivnosti i većih efekata po ekonomiju, što modelom nije moguće precizno procijeniti.

Grafik 1: Efekti Plana rasta na BDP Crne Gore

Prilikom određivanja efekta uticaja Reformske agende na fiskalna kretanja u zemlji, odnosno na prihode budžeta, korišćen je model za projekcije prihoda budžeta u srednjem roku. Procjene su rađene na bazi dostupnih informacija, a imajući u vidu konzervativni princip procjene efekata i planiranja prihoda budžeta, a uzimajući u obzir procjenu uticaja Reformske agende na makroekonomske pokazatelje.

Tabela 2: Procjena fiskalnog uticaja Plana rasta EU

Prihodi budžeta (mil. €)	2025	2026	2027
Porez na dobit pravnih lica	243.7	254.7	261.0
Uticaj reformske agende	4.0	7.5	7.5
Porez na dohodak fizičkih lica	121.9	129.2	136.4
Uticaj reformske agende	1.0	3.5	2.5
Doprinosi	456.0	480.2	505.7
Uticaj reformske agende	3.0	5.5	3.5
Porez na međunarodnu trgovinu i transakcije	70.4	72.1	72.2
Uticaj reformske agende	2.50	2.50	2.50
Porez na dodatu vrijednost	1474.3	1527.2	1582.4
Uticaj Reformske agende	5.0	19.0	15.0

Izvor: Procjene Ministarstva finansija

Imajući u vidu karakter reformi, kao i značajan broj planiranih infrastrukturnih projekata, u obzir su uzete kategorije prihoda budžeta koje će ostvariti rast shodno rastu zaposlenosti i zarada, započinjanju novog investicionog ciklusa i shodno tome, očekivanom značajnom

privrednom rastu. U skladu sa navedenim i uslijed očekivanog rasta uvoza zbog realizacije infrastrukturnih projekata, očekuje se rast PDV-a, posebno rast PDV-a pri uvozu, kao i poreza na međunarodnu trgovinu i transakcije. Sveukupno, očekivani fiskalni efekat Plana rasta na prihode budžeta je na nivou od oko 85 miliona € u periodu 2025-2027. godine ili oko 0,9% prihoda, pri čemu su efekti najveći u godinama kada se, shodno makroekonomskom scenariju, očekuje intenziviranje infrastrukturnih projekata i povlačenje sredstava po ovom osnovu.

Implementirane mjere iz Reformske agende, posebno one koje unaprijeđuju poslovno okruženje, doprinose jačanju ekonomske aktivnosti i indirektno rastu budžetskih prihoda. Eliminisanjem biznis barijera dodatno se ojačava povoljniji ambijent za investitore, što dugoročno rezultira većim prilivom prihoda budžeta, iako je taj uticaj teško precizno procijeniti. Digitalizacija administrativnih procesa povećava efikasnost i transparentnost, čime se posredno podstiče ekonomska dinamika i rast poreskih prihoda. Reformske mjere usmjerene na modernizaciju poslovnog ambijenta stvaraju preduslove za razvoj privatnog sektora, ali njihov pojedinačni fiskalni efekat nije jednostavno kvantifikovati. Nedvosmisleno, olakšavanje procedura i smanjenje regulatornih prepreka utiče na poboljšanje poslovne klime, što se reflektuje i na stabilniji rast prihoda budžeta.

Iako efekti inovativnih digitalnih rješenja i administrativnih reformi nisu direktno mjerljivi kao kod investicionih projekata, njihov doprinos je evidentan. Modernizacija javnih usluga i veća dostupnost e-servisa stvaraju efikasniji ekonomski sistem koji posredno jača budžetske prihode.

*

* *

Imajući u vidu sve prethodno navedeno, Ministarstvo finansija kao koordinator procesa izrade Programa ekonomskih reformi, smatra opravdanim da se nagradi rad članova radnog tima koji su pripremili Program ekonomskih reformi Crne Gore za period 2026-2028. godina. Dodatno, posebno treba imati u vidu da se radi o članovima tima sa dugogodišnjim iskustvom rada na dokumentu, a koji će nastaviti i u narednom periodu rad na ovom značajnom dokumentu.

Za isplatu jednokratne naknade za rad Radne grupe za izradu Programa ekonomskih reformi Crne Gore za period 2026-2028. godina potrebno je izdvajanje u ukupnom iznosu od 8.150,00 eura, sa pripadajućim porezima i doprinosima.

Sredstva će se obezbijediti sa pozicije 4127 (Ostale naknade), Ministarstva finansija.